

שם הקורס: מבוא לגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית (ויסות חושי – מבוא)
קידום כישורי הלמידה וההתנהגות – על-פי הגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית

המרצה: רמי כץ – פסיכולוג התפתחותי בכיר, מנהל כישורי למידה – המרכז לקידום תפקודים מפתח הגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית (NDA), לימד באוניברסיטת תל-אביב – בחוג לפסיכולוגיה ובביה"ס לחינוך, ובמכללות שונות ברחבי הארץ. הקים וניהל תחנה רב-מקצועית להתפתחות הילד בצפון הארץ. התמחה בארה"ב ובאירופה מטעם אגף השיקום במשרד הרווחה, בתחום אבחון ושיקום ליקויים תפקודיים, הנגרמים בשל פגיעה מוחית או ליקוי בארגון הניורולוגי. עם ניסיון באבחון, טיפול, ייעוץ, הוראה והדרכה לאנשי מקצוע, בתחום ליקויי תפקוד ולמידה. כיהן בתפקיד יו"ר החטיבה לפסיכולוגיה התפתחותית בהסתדרות הפסיכולוגים בישראל. כיהן כיו"ר הוועדה המקצועית לענייני פסיכולוגיה התפתחותית וכחבר בהנהלת מועצת הפסיכולוגים. מנהל ומנחה את התכנית לקידום כישורי הלמידה וההתנהגות – במעונות, גני ילדים ובתי-ספר ברחבי הארץ.

גילי כץ נוה – MA בחינוך מיוחד ובתחום האוטיזם, סמנכ"לית כישורי למידה – המרכז לקידום תפקודים מאבחנת ומטפלת ניירו-התפתחותית-תפקודית מתמחה בויסות חושי, לקויות תקשורת וקידום תפקודים.

היקף שעות: קורס מקוון סינכרוני, **מתקיים בימי רביעי בין השעות 9:00 עד 16:00, סה"כ 112 שעות (8 ש"ש)**

תאריך פתיחה: 6.12.23 תאריך סיום: 20.3.24

מספר מפגשים: 17 מספר שעות שבועיות: 8 שעות

אוכלוסיית יעד: כלל עובדי ההוראה, אנשי חנ"ג, יועצים חינוכיים, מנהלי/ות בתי-ספר, אנשי חינוך ו/או בעלי תפקידים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים וקלינאים בתחומי התפתחות, קהל רחב המעוניינים בהרחבת ידע אישי וקבלת כלים לעזרה לילדים.

רציונל:

בשנים האחרונות אנו עדים לקושי הולך וגובר בעשייה החינוכית – במעונות, בכיתות הגן ובבתי-הספר. המחנכים הפועלים בשטח נתקלים בקשיים תפקודיים רבים אצל תלמידיהם בתחומי ההתנהגות, הקשב והריכוז, המוכנות והכשירות ללמידה, ונדרשים להתמודדות יומיומית קשה אל מול הילדים שהתפתחותם משתנה בקצב מהיר בתקופה המודרנית.

הגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית – העוסקת בהבנת התפתחות מכלול תפקודי הלמידה, ההתנהגות, התקשורת, החברה, הויסות החושי והמוטוריקה – מספקת בסיס להבנה, למניעה ולקידום במגוון רחב של

תחומי ליקוי וקושי בגילאים השונים, ובסיס לעיצוב סביבת התנסויות מעודדת התפתחות ולמידה בכיתות מעון, גן ובי"ס.

מטרות הקורס:

הקורס – המעניק ידע מעמיק בעקרונות הגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית ודרכי-יישומה, מיועד להשגת שיפורים במעשה החינוכי היומיומי. מטרותיו:

- העצמה מקצועית של צוותי-החינוך – בתחום הבנת התפתחות כישורי הלמידה וההתנהגות של התלמידים, והבנת ההתנסויות הנדרשות להתפתחות מיטבית של מוחם-הפלסטי.
- הבנת הנדרש לבניית סביבת-למידה מיטבית, המושתתת על התנסויות המעודדות התפתחות כישורי למידה, חברה והתנהגות.
- קבלת כלים לאיתור ילדים בעלי קשיים תפקודיים מגוונים, לשיפור דרכי הכלתם בכיתה הרגילה ולשיפור תפקודיהם, ולאפשר שילוב מיטבי של ילדים עם צרכים מיוחדים.
- קידום קבלת הילדים, קידום יכולות הלמידה, הקשב והריכוז, המוטיבציה ללמוד והנינוחות החברתית שלהם, מניעת אלימות, שיפור אקלים הכתה ועידוד קשר קונסטרוקטיבי עם ההורים.

מן הנושאים:

1. מבוא לגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית, המבוססת על שתי תובנות: א. התובנה ההתפתחותית; ב. התובנה של המוח הפלסטי.
2. הפלסטיות של המוח. שלושה תהליכים התפתחותיים חשובים: א. השגת הכשירות; ב. ההתקשרות הראשונית; ג. החיברות. סוגיית התורשה והסביבה.
3. ניתוח הסיבות להחרפת הקשיים במעשה החינוכי וקשיי בית-הספר במפגש עם הילדים – על רקע השינויים שחלו בתקופה המודרנית. הרלוונטיות של הגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית להתמודדות עם הקשיים הללו, תוך הצגת דרכים לשינוי ולשיפור בהתנסויות הסביבתיות הלימודיות הניתנות לילד בכיתות מעון, גן ובי"ס-פ.
4. חשיבות תפקודי התחושה, הקשב התחושי והויסות החושי: השוני בתחושה קובע איך הילד קולט את הסביבה, ומשפיע על תגובתו – התנהגותו.
5. האוזן והשמיעה. על נוזלים באוזניים. קשיים בקשב שמיעתי, רגישות יתר שמיעתית והשפעת אלו על התפתחות השפה ועל הריכוז והלמידה בכתה. כלים לקידום הקשב השמיעתי בעבודת כיתת גן ובי"ס.
6. המערכת הוטיבולרית והמבנה שלה; אופן פעולתה וחשיבות תפקודה. רגישות-יתר וסטיבולרית והשפעותיה על תחומי התנהגות, למידה (במיוחד קריאה), התפתחות מוטורית, ביטחון, דימוי

- עצמי ועוד. חסר בויסות הקשב הוסטיבולרי; ההשפעות על היפראקטיביות. הצגת כלים לקידום הקשב הוסטיבולרי בילדי גן ובי"ס. שיפור תפקודי שיווי-משקל.
7. אבחנה בין תחושת המגע (טקטילית) לבין תחושת הגוף העמוקה (פרופריוצפטיבית). סקירת התפקודים השונים של שתי התחושות. התחושה המגעית (טקטילית) וסוגי המגע השונים. גרייה אקס-אפרנטית לעומת גרייה רה-אפרנטית – היבט יסודי בהבנת התנהגות אוטיסטית ועיקרון חשוב בקידום ילדים בכלל.
8. התחושה המגעית. המגע – כגורם מרכזי המאפשר את ההתקשרות הראשונית וחיוני להתפתחות חברתיות באדם.
9. רגישות-יתר מגעית – השפעתה המכרעת בתחום ההתפתחות החברתית והרגשית. הקשר לבעיות חברתיות ולהתפרצויות בגן ובי"ס, וההשפעה על קשיים לימודיים. החסר בקשב לתחושת המגע. קידום ויסות הקשב המגעי בכיתה. השפעת הדבר על מניעת אלימות, ועל הגברת הנינוחות החברתית והידידותיות בקרב הילדים.

שם הקורס: מדריכים לויסות חושי (ויסות חושי – מתקדם)

מנחה בתחום הויסות החושי ע"פ הגישה הנוירו-התפתחותית-תפקודית

המרצה: רמי כץ – פסיכולוג התפתחותי בכיר, מנהל כישורי למידה – המרכז לקידום תפקודים מפתח הגישה הנוירו-התפתחותית-תפקודית (N DFA), לימד באוניברסיטת תל-אביב – בחוג לפסיכולוגיה ובביה"ס לחינוך, ובמכללות שונות ברחבי הארץ. הקים וניהל תחנה רב-מקצועית להתפתחות הילד בצפון הארץ. התמחה בארה"ב ובאירופה מטעם אגף השיקום במשרד הרווחה, בתחום אבחון ושיקום ליקויים תפקודיים, הנגרמים בשל פגיעה מוחית או ליקוי בארגון הנוירולוגי. עם ניסיון באבחון, טיפול, ייעוץ, הוראה והדרכה לאנשי מקצוע, בתחום ליקויי תפקוד ולמידה. כיהן בתפקיד יו"ר החטיבה לפסיכולוגיה התפתחותית בהסתדרות הפסיכולוגים בישראל. כיהן כיו"ר הועדה המקצועית לענייני פסיכולוגיה התפתחותית וכחבר בהנהלת מועצת הפסיכולוגים. מנהל ומנחה את התכנית לקידום כישורי הלמידה וההתנהגות – במעונות, גני ילדים ובתי-ספר ברחבי הארץ.

גילי כץ נוח – MA בחינוך מיוחד ובתחום האוטיזם, סמנכ"לית כישורי למידה – המרכז לקידום תפקודים מאבחנת ומטפלת נוירו-התפתחותית-תפקודית מתמחה בויסות חושי, לקויות תקשורת וקידום תפקודים.

היקף שעות: קורס מקוון סינכרוני, **מתקיים בימי רביעי בין השעות 9:00 עד 16:00, סה"כ 112 שעות (8 ש"ש)**

תאריך פתיחה: 27.3.24 תאריך סיום: 31.7.24

מספר מפגשים: 15 מספר שעות שבועיות: 8 שעות

אוכלוסיית יעד: כלל עובדי ההוראה, אנשי חנ"ג, יועצים חינוכיים, מנהלי/ות בתי-ספר, אנשי חינוך ו/או בעלי תפקידים בחינוך הרגיל ובחינוך המיוחד, פסיכולוגים, עובדים סוציאליים וקלינאים בתחומי התפתחות, קהל רחב המעוניינים בהרחבת ידע אישי וקבלת כלים לעזרה לילדים.

רציונל:

מנגנון הויסות החושי הוא מנגנון התפתחותי בסיסי וחשוב, חיוני לפעילות התקינה של המוח, ולו חלק מכריע בהתפתחות סינדרומים רבים (כלקויות למידה, קשיי קשב וריכוז, הספקטרום האוטיסטי ועוד). לתחושה חשיבות עצומה – ערוצי התחושה הם מסלול בלעדי של האדם למודעות לגופו ולעולם שסביבו, ולפיכך, אדם שחש שונה, עולמו יחוה באופן שונה, ותגובתו והתנהגותו – תהינה שונות בהתאם. בשנים האחרונות גוברת המודעות למנגנון הויסות החושי ולחשיבותו הרבה, ועם זאת, נדרשת לאנשי חינוך והוראה, הנתקלים בכל יום בקשיים גדולים בויסות החושי אצל תלמידיהם, העמקה בהבנת תחום חשוב ופרקטי זה.

הגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית שמה דגש חשוב על הבנת הגורמים החושיים היושבים בבסיס התפתחות תפקודי הלמידה, ההתנהגות, התקשורת, החברה והמוטוריקה, ומוצאת דרכים לקידום וייעול פעולת מנגנון היוסות החושי.

מטרות הקורס:

מטרת הקורס הינה הכשרת המשתלמים כמנחים בתחום היוסות החושי, ע"פ הגישה הניירו-התפתחותית-תפקודית (NDF). במהלך הקורס ילמדו המשתלמים לאתר ילדים בעלי קשיים חושיים שונים, ולהתאים התנסויות סביבתיות שונות לקידום בכיתה ובגן. בקורס ילמדו הנושאים החושיים, תוך התמקדות בנושאי התחושה הפרופריוצפטיבית, תחושת הכאב, הריח, הטעם, הראיה ותפקודי הראיה השונים ובנושאי תיאומים פנים מוחיים. תפקודים אלו מהווים בסיס ללקויות שונות של התלמידים: בעיות קשב וריכוז, היפראקטיביות, דיסלקסיה, דיסגרפיה, דיסקלקוליה, דיספרקסיה, אוטיזם, בעיות רגשיות, בעיות חברתיות ועוד.

מן הנושאים:

1. התחושה הפרופריוצפטיבית – תחושת הגוף העמוקה. חסר ביוסות הקשב הפרופריוצפטיבי כגורם להיפראקטיביות. השלכות לקואורדינציה ולדימוי עצמי. השפעה על כתיבה. רגישות-יתר פרופריוצפטיבית והשלכותיה. קשיים בשעורי ספורט, השפעה על הדימוי העצמי. קידום ויסות הקשב לתחושת הגוף העמוקה – בגן ובביה"ס.
2. תחושת הכאב: חשיבותה ותפקודה. הלמידה להיזהר מסכנות. חסר בתחושת הכאב והשלכותיו החמורות: ילדים חסרי זהירות, שמסכנים את עצמם ואת חבריהם. רגישות-יתר לכאב והשלכותיה. זהירות-יתר. הקשיים החברתיים. הקשר להיפוכונדריה. קידום התחום.
3. תחושת הריח: תפקודה, חשיבותה והשפעותיה החברתיות. רגישות-יתר וחסר רגישות לריח והשלכות אלו בפן החברתי ובהתנהגות בעייתית בתוך קבוצת הגן והכיתה. כלים לקידום התחום הריחי בכיתה גן ובי"ס. ההשפעות על קבלה הדדית ונינוחות חברתית.
4. תחושת הטעם: תפקודה והשפעותיה. רגישות-יתר וחסר בתחושת הטעם, והשלכותיהם. כלים לקידום ויסות תחושת הטעם בכיתה גן ובי"ס.
5. חוש הראייה: קשב חזותי. השפעות הקשב החזותי על למידה בכלל וקריאה בפרט, ועל התנהגות. רגישות-יתר וחסר בקשב לעוצמת האור. ראייה מרכזית (פוביאלית) וראייה היקפית (פריפריאלית) – ההשלכות התפקודיות על למידה וקריאה ועוד. תנועה וקונטרסט – והקשב החזותי. קידום תחום הקשב החזותי במסגרת הגן ובכיתה ביה"ס.
6. הכרת בעיות בתפקוד העין: מיופיה, היפרמטרופיה, אסטיגמציה; טיפולי המומחים בהן, וההשלכות על למידה וקריאה. התפתחות הראיה הדו-עינית (בינוקולרית). איחוי, וראייה סטריאוסקופית (ראית

עומק). תקלות בראיה הבינוקולרית: דיפלופיה וסוגיה. אמבליופיה (עין עצלה). חשיבות תפקודי מעקבי העיניים, והכינוס והביזור של העיניים. קידום יעילות תפקודי הראיה בגן ובכיתה ביה"ס. שילוב הדבר עם תכני-למידה.

7. דיסגרפיה: בעיות בביצוע הגרפי ואחיזת העיפרון הלקויה. קידום תחום זה בגן ובכיתה ביה"ס.
8. ההצלבה: חשיבותה; הקשר לתחום קשיי השיום, וההשלכות לקריאה, כתיבה וחשבון.
9. חציית קו-האמצע: חשיבותה; קשריה לליקויי התפקוד השונים.
10. דומיננטיות: חשיבותה לתפקודי הלמידה. דומיננטיות ידנית, עינית, אוזנית ורגלית. שילוב קידומן בעבודת הגן וביה"ס.
11. דיסלקציה: קשריה עם תחומי תפקוד שנלמדו: פירוט תפקודים חזותיים, פונולוגיים ותפקודי תאום וקישור של סמל-מלל.

